

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ
КЕРІВНИЦТВА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Дошкільна освіта»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «28» серпня 2023р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей
Викладач	Борин Галина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	+ 380673437860
Е-mail викладача	haluna.boryn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	9 кредитів ЄКТС, 270 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є підготовка майбутніх вихователів до роботи з розвитку творчих здібностей дошкільників засобами образотворчого мистецтва.</p> <p>Курс охоплює теоретичні основи дитячої творчості та практичні методи організації малювання, ліплення, аплікації та інших видів зображувальної діяльності. Студенти вивчають способи мотивації дітей до творчого самовираження, техніки розвитку фантазії та уяви, а також методи створення сприятливого розвивального середовища для художньої діяльності дошкільників.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є забезпечення здобувачам освіти оволодіння сучасними методами організації образотворчої діяльності дітей на різних етапах дошкільного дитинства та підготувати їх до професійної діяльності з розвитку творчих здібностей дошкільників засобами образотворчого мистецтва.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з основними видами і жанрами образотворчого мистецтва, засобами їх художньої виразності; – вивчення спеціальних досліджень, присвячених ознайомленню дошкільників з різними видами образотворчого мистецтва та навчанню образотворчій діяльності; – оволодіння знаннями про особливості розвитку у дітей дошкільного віку образотворчих здібностей і шляхи формування творчості в їх образотворчій діяльності; – розвиток умінь виконувати мистецький аналіз творів образотворчого мистецтва і здійснювати їх відбір для дітей дошкільного віку, аналізувати дитячі образотворчі роботи; – навчання виготовленню різноманітних наочно-методичних посібників для дітей, складанню розробок занять з різних видів образотворчої діяльності. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (за стандартом вищої освіти України):

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здатність здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності) (за стандартом вищої освіти України):

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПРН 01- Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН 03 - Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 15 - Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН 18 - Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового,

природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПРН 22 - Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (етична компетентність).

Професійні компетентності (за професійним стандартом):

А Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу

A1 – Прогностична

A 1.1 Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу.

A2 – Організаційна

A 2.2. Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти.

A 2.3. Здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною.

Б. Участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

B1 – Здоров'язберезувальна

B 1.2. Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище.

Г. Професійний розвиток та самовдосконалення.

G1 - Здатність до навчання впродовж життя.

G 1.2. Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	28/12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	48/16
самостійна робота	194/242

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
---------	---------------	---------------------	---------------------------

III-IV	012 Дошкільна освіта	Другий	Нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	заняття	сам. роб
Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічні основи образотворчої діяльності дітей дошкільного віку				
Тема 1. Образотворче мистецтво – специфічна форма відображення дійсності.		2	2	8
Тема 2. Види і жанри образотворчого мистецтва як джерело змісту зображувальної діяльності дошкільнят.		2	4	8
Тема 3. Мистецтво живопису та графіки.			2	8
Тема 4. Мистецтво скульптури та архітектури.			4	8
Тема 5. Народне та декоративно-прикладне мистецтво. Дизайн. Види дизайну.			4	9
Тема 6. Анатомо-фізіологічні особливості дітей дошкільного віку та психологічні механізми розвитку образотворчої діяльності		2	4	9
Тема 7. Поняття про художньо-творчі здібності та їх розвиток у дітей дошкільного віку		2	2	9
Тема 8. Оволодіння дітьми дошкільного віку основами художньої творчості		2	2	9
Тема 9. Розвиток у дітей здібностей до сприймання краси		2	2	9
Змістовий модуль 2. Педагогічні умови опанування дітьми дошкільного віку основами образотворчої діяльності				
Тема 1. Ознайомлення дітей дошкільного віку з видами образотворчого мистецтва		2	2	9
Тема 2. Форми навчання дітей образотворчій діяльності.		2	2	9
Тема 3. Методи та прийоми розвитку дитини в образотворчій діяльності.		2	2	9
Тема 4. Художньо-естетичний розвиток дитини раннього віку			2	9
Тема 5. Планування образотворчої діяльності в ЗДО		2		9
Змістовий модуль 3. Методика керівництва зображувальною діяльністю дітей дошкільного віку				
Тема 6. Малювання як провідний вид діяльності дітей з образотворчого мистецтва		2	2	9
Тема 7. Малювання як засіб особистісного розвитку дитини			2	9

Тема 8. Методи педагогічного супроводження занять з ліплення	2	2	9
Тема 9. Аплікація як вид образотворчої діяльності дітей	2	2	9
Тема 10. Конструювання як вид образотворчої діяльності дітей	2	2	9
Змістовий модуль 4. Розвиток особистості дитини засобами образотворчої діяльності			
Тема 11. Варіативні програми навчання дітей образотворчій діяльності.			9
Тема 12. Педагогічна підтримка обдарованих дітей.			9
Тема 13. Спільна робота дошкільного закладу освіти та сім'ї з питань розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва			9
ЗАГ:	28	48	194
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю: 3 сем.- залік (виставляється за поточними оцінками на практичних заняттях у 100б. (90б. пр., 10б. - самостійна робота).</p> <p>4 сем.- екзамен (підсумкова оцінка за роботу на практичних заняттях максимально 50 балів (40 б. пр., 10б. - самостійна робота)). Допуск до семестрового іспиту мінімально становить 25 балів, максимально-50б.</p> <p>Тестування – 50 балів (здійснюється на платформі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/).</p> <p>Разом – 100 б.</p>		
Вимоги до письмових робіт	Проводяться в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.		
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу відповідно до сформульованих завдань. Підготовка до семінарського заняття спрямована на вивчення ключових та розгляд питань теми, активну участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування.		

Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, (3 семестр), екзамен (4 семестр). Форма здачі – комбінована.
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

1. Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.
2. Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
3. Відвідування занять. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).
Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.).
<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsiaosvitnjogo-protsesu.pdf> та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.
4. Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти) К.: Міністерство освіти і науки України, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Бех І.Д., Танько Т.П. Конструювання та художня праця в дошкільному закладі: програма та методичні рекомендації. К.: Світич, 2017. 112 с.
3. Верещагіна О.В. Декоративно-прикладне мистецтво в дошкільному навчальному закладі: методичний посібник. Харків: Основа, 2019. 128 с.
4. Гончарук Т.А. Українська народна іграшка в художньому вихованні дошкільників: навчально-методичний посібник. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 95 с.
5. Гришко Н.Є. Ліплення в дитячому садку: методичні рекомендації. Київ: Генеза, 2019. 80 с.
6. Іванченко В.А. Пластилінові чудеса: творчі заняття з ліплення для дошкільників. Харків: Ранок, 2020. 96 с.
7. Котляр В.П. Методика навчання образотворчого мистецтва в дошкільних закладах: навчальний посібник. Глухів: ГНПУ, 2018. 184 с.
8. Котляр В.П. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобами декоративно-прикладного мистецтва: методичні рекомендації. Глухів: ГНПУ, 2019. 96 с.
9. Котляр В.П. Художнє виховання дітей дошкільного віку: теорія і практика: монографія. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2017. 248 с.
10. Котляр В.П., Мартиненко С.М. Ліплення в дошкільному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Глухів: ГНПУ, 2020. 128 с.
11. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Ранній вік: Посібник. Базовий компонент дошкільної освіти до всіх чинних програм. Нова редакція. Харків: «Ранок», 2017. 160 с.
12. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Середній вік: Посібник. Харків: «Ранок», 2015. 208 с.
13. Лазарович Н.Б. Методичні рекомендації до дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю». Навчально-методичне видання. Івано-Франківськ: Видавець Кушкір Г.М., 2020. 140 с.
14. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. Педагогіка українського дошкільця: У 3 ч.: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Слово», 2016. Ч. 3.
15. Машовець М.А. Конструювання з природних матеріалів у дошкільному віці. Львів: Світ, 2019. 88 с.
16. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років "Дитина" / За ред. Г.В. Беленької та ін. К.: Міністерство освіти і науки України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
17. Пісоцький О.П., Пісоцька Л.М. Основи образотворчого мистецтва та образотворча діяльність у дошкільному віці: навч. посіб. для студентів спеціальності "Дошкільна освіта". 2-ге вид., доп. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017.

162 с.

18. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник (розділ "Художньо-продуктивна діяльність"). К.: Академвидав, 2015. С. 285-340.

19. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І. Білан; за заг. ред. О.В. Низковської. К.: Генеза, 2017. 256 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf

20. Яковлева Н.В. Альбом з аплікації, ліплення, конструювання. Для дитини 4-6-го року життя EduLnu. Харків: Ранок, 2018. 64 с. (серія "Талановиті пальчики")

Додаткова література:

9. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" – нова редакція / За ред. О.Л. Кононко та ін. К.: Світич, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>

10. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Іграшки з природного матеріалу. Талановиті пальчики. Навчальне видання. Київ: Літера ЛТД, 2015. 31 с.

11. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Малювання крок за кроком. Талановиті пальчики. Навчальне видання. Київ: Літера ЛТД, 2015. 35 с.

12. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Пластилін. Талановиті пальчики. Навчальне видання. Київ: Літера ЛТД, 2015. 34 с.

13. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Пластилінові фантазії. Талановиті пальчики. Навчальне видання. Київ: Літера ЛТД, 2015. 32 с.

14. Шевчук А. Мистецька освіта дітей. Традиції та інновації в оновленому БКДО // Дошкільне виховання. №4. 2021. С. 20-23.

Шульга Л.В. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами арт-педагогіки: навчально-методичний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 156 с.

Викладач:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики дошкільної і
спеціальної освіти

Галина БОРИН